

2024-10-21

Justitiedepartementet

Magnus Lundberg
079-00 63 412
magnus.lundberg@tco.se

Remissyttrande över promemorian Utökade möjligheter till registerkontroller för Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och myndigheterna inom Sveriges Domstolar

Ju2024/01511

Tjänstemännens centralorganisation, TCO, har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian *Utökade möjligheter till registerkontroller för Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och myndigheterna inom Sveriges Domstolar*. TCO lämnar kommentarer och synpunkter på de förslag eller konsekvenser av förslaget som är av särskilt intresse för TCO.

TCO:s synpunkter

TCO instämmer i behovet av att skydda statlig verksamhet och då i synnerhet de rättsvårdande myndigheterna från infiltration, otillåten och otillbörlig påverkan vilket kan utgöra skäl till att utföra vissa ytterligare kontroller av arbetssökanden som inte görs idag. Utdrag ur belastningsregistret skulle då under vissa förhållanden kunna utgöra en del av en bakgrundskontroll för sådana syften.

TCO ser att det finns situationer och arbetsplatser där uppgifter om personalens lagöverträdelser är av betydelse och måste behandlas. Vid en intresseavvägning väger rätten till den personliga integriteten tungt. TCO utesluter emellertid inte att arbetsgivaren vid vissa utsatta arbetsplatser har ett intresse av registerkontroll.

Med det sagt så är TCO oroat över utvecklingen där allt fler arbetsgivare utför bakgrundskontroller av sina anställda. Detta görs oftast genom att individen på begäran av en tilltänkt arbetsgivare begär utdrag från belastningsregistret i eget namn och lämnar det till arbetsgivaren, alternativt genom att arbetsgivaren vänder sig till bakgrundkontrollföretag som förfogar över stora mängder personuppgifter.

Den ökade omfattningen av bakgrundskontroller har enligt TCO inte vägts upp med ett ändamålsenligt skydd för den personliga integriteten i arbetslivet.

TCO efterfrågar en tydlig och rättssäker intresseavvägning i lag mellan å ena sidan arbetsgivares befogade intresse av att under vissa omständigheter övervaka och kontrollera och å andra sidan arbetssökande och arbetstagares rätt till skydd för sin personliga integritet. TCO anser att en sådan reglering bör innefatta ett förbud för arbetsgivare att utan stöd i lag kräva att arbetssökande och arbetstagare ska uppvisa eget utdrag från belastningsregistret.

TCO anser att om man föreslår inskränkningar av grundläggande fri- och rättigheter måste det ställas särskilda kvalitetskrav på en utredning som läggs till grund för sådana författningsändringar. Vad gäller den remitterade promemorian berörs integritetsaspekterna mycket ytligt och utan någon egentlig bedömning. Promemorian är, sett i den kontexten, mycket kortfattad trots att det föreslås omfattande tillgång till uppgifter i belastningsregistret och tillgång till vissa uppgifter i misstankeregistret för anställningsändamål, allt genom direktåtkomst. Utan någon egentlig analys konstateras endast i promemorian att ”sammantaget väger skälen för kontroll inför anställning och anlitanade för uppdrag tyngre än enskildas intresse av att inte utsättas för det integritetsintrång som en registerkontroll innebär”.

TCO anser att promemorian är bristfällig, och TCO anser att förslagen behöver analyseras ytterligare vad gäller proportionalitet och effektivitet, och om det finns andra mindre ingripande åtgärder som är lika eller t.o.m. mer effektiva för att uppnå syftet. Som ovan påpekats anser TCO vidare att förslagen måste analyseras utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv, och då särskilt i förhållande till enskildas integritetsskydd. Slutligen behöver man också närmare analysera hur förslagen förhåller sig till annan lagstiftning, och då särskilt till säkerhetsskyddslagstiftningen och den roll som Registerkontrolldelegationen spelar där men även i förhållande till sekretesslagstiftningen.

Mot den bakgrunden *avstyrker* TCO förslagen.

Det saknas också en fördjupad diskussion om i vilka fall en träff i ett register bör kunna leda till åtgärder från myndigheternas sida, och också när det inte finns skäl för myndigheten att agera på uppgiften. Den föreslagna regeländringen träffar även personer som redan är anställda och som söker ny tjänst inom myndigheten; vad händer med den som sökt en cheftjänst eller annan befattning om denne som ett sista led i urvalsprocessen dyker upp i belastnings- alternativt misstankeregistret, både vad gäller nuvarande och potentiellt framtida tjänst hos myndigheten?

Om regeringen trots allt väljer att gå vidare med promemorians förslag vill TCO framhålla följande. Det är synnerligen viktigt att de utökade möjligheterna som beskrivs i promemorian endast används på det sätt som beskrivs i förslaget och att ett vidareutnyttjande av känsliga eller integritetskänsliga uppgifter inte tillåts förekomma. Vidare vill TCO poängtera att det är av största vikt att kontroll endast genomförs för den person som är aktuell för anställning.

De förändringar som föreslås i förslag om ändring i förordningen om misstankeregister anser TCO under alla omständigheter vara allt för långtgående. Det är en grundläggande och etablerad princip att det endast är de allmänna domstolarna, dvs. tingsrätterna, hovrätterna och Högsta domstolen, som i sin *dömande* verksamhet prövar frågan om ansvar för brottsliga gärningar. Att frånga denna princip och oskuldspresumtionen, dvs. att man är oskyldig till motsatsen har bevisats, i anställningsärenden - där enligt grundlag avseende endast får fästas vid sakliga grunder - omkullkastar den rådande ordningen.

TCO ser också ett behov av att det tydliggörs hur inhämtade utdrag ska hanteras vid myndigheterna vad gäller dataskydd och sekretess för de känsliga och integritetskänsliga uppgifterna som, om förslagen genomförs, kommer tillföras personalakterna vid myndigheterna.

Therese Svanström
Ordförande

Magnus Lundberg
Jurist